

VAZIYAT

Ўзбекистон Республикаси Фавкуллда вазиятлар вазирлиги нашри

Газета 2004 йил 7 майдан чика бошлаган

e-mail: vaziyat@inbox.uz

2019 йил 21 февраль № 8 (692)

Бундан 70-80 йиллар бурун Орол хақида гап кетганда, мавжланиб, кўм-кўк сувларини кўз-кўз қилганча чайкалиб турган денгизни тасаввуримизга келтирамиз. Яқин-яқингача денгизда катта-кичик кемалар ва пароходларнинг мунтазам катнаб тургани, Мўйнок балик-консерва заводида пешма-пеш махсулотлар етказиб турилгани, умуман олганда, сув транспортлари кўплаб жабхада дастёрлик вазифасини ўтаб келгани худди магнит лентасидай хаёлимиздан бирма-бир ўтаверади. Баъзи бировларнинг таъкидлашича, Иккинчи жахон уруши йилларида сув ости кемаларидан ҳам муайян мақсадларда фойдаланилган экан. Хозирги ҳолат эса бунинг тамоман акси. Истибодли тузумнинг азиз неъматимизга бўлган бепасандларча муносабати, тўғрироғи унинг зугуми ўларок пахта яккахокимлиги авж олди. Она-табиатга бўлган лоқайд муносабатимиз ўнглаб бўлмас даражада жуда-жуда кимматга тушди. Азим Амударё ва Сирдарёнинг сувлари кўп йиллар Оролга етиб бормади. Бунинг натижасида ёлғизгина уммонимиз бир неча юз километр нарига силжиди. Бу гапларимиз тўқилган афсоналар эмас, айни ҳақиқат. Бунга далил була оладиган мисоллардан бири шуки, шундоқкина Мўйнокнинг биқинида жойлашган кемалар кабристони фикримизнинг яққол исботидир. Кемаларга ташланадиган чангаксимон лангарлар ҳам айнан шу ерда бўлган. Шу жой билан Мўйнок балик-консерва заводи орасидаги масофа бир чақирим нари-берисида. Ўша пайтлар эътиборсизлик, фожиалар кўлами шу даражада катта бўлганки, Орол сувлари кемалар кабристони жойлашган ердан 200 километрдан ҳам ортиқроқ нарига чекинган. Хозирги кунда бундай аянчли вазиятни тасаввур этиш кийин эмас. Ана шу лоқайдликларимиз сабаб, сувдан бўшаб, қуруқшаб қолган ер-

МЎЙНОК МЎЪЖИЗАСИ

лар нихоятда шўрланиб, кум аралаш ҳавога кўтарилиб, ён-атрофга экологик хавф тугдира бошлади. Бундай мисли кўрилмаган глобал хавф-хатар нафақат Марказий Осиё минтақаларини, балки бошқа ҳудудларни ҳам камраб олаётгани ачинарли ҳолат.

Ўзбекистон Республикаси Президенти БМТнинг нуфузли минбарида сўзга чиқиб, экологик хавф ёқасига келиб қолган Орол хақида ўз муносабатларини билдириб ўтди ва бор ҳақиқатни жахон афкор омасига ошқор этди. Хар йили 100 минг тонна шўрланган кум-чанг ҳавога кўтарилиб, минтақада экологик хавф тобора кучайиб бораётгани хусусида очик-ойдин гапирилмоқда. Бугунги кунда инсониятни ўйлантираётган экологик хавф-хатарни юмшатиш, бунинг учун Орол денгизининг суви кочиби, шўрхоқ ҳудудларга айланган қисмини кўкаламзорлаштириш мақсадида мутасадди идора ва ташкилотларнинг мутахассисларидан иборат гуруҳи саксовулзорлар ва бошқа шўрхоқликка чидамли ўсимликлардан иборат минглаб гектарлик бутазорларни барпо этиш мақсадида жалб этилган.

Оролбўйи ҳудудларида қахратон кишининг совуғига дош бериб, фаолият олиб бораётган захматқаш инсонларнинг муносиб хизматларини матбуотда ёритиш мақсадида "Ўзбекистон адабиёти ва санъати" газетаси бўлим мудирини, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган журналист Мўрод Абдуллаев, ФВВ матбуот хизмати ходими кичик сержант Авазбек Абдурахмонов ҳамроҳлигида "Тошкент - Кўнгирот" поездига чипта харид қилиб, Қорақалпоғистон Республикаси томон йулға отландик.

Кўнгиротдан Мўйнок тумани марказига етиб келгач, бизни Фавкуллда вазиятлар вазирлиги харбий қисми мутасаддилари кутиб олишди ва Мўйнок туманида олиб борилаётган кенг кўламли бунёдкорлик ишлари билан таништиришди.

Хабарингиз бор, давлатимиз раҳбари ўтган йилнинг ноябрь ойида Мўйноққа ташрифи чоғида туманни иқтисодий-ижтимоий ривожлантириш, кўшимча сармоялар киритиш, келгуси икки йилда замонавий шаҳарсозликдаги барча янгиликни жорий қилиш орқали ушбу масканда янги шаҳарча барпо этиш, намунавий инфратузилма яратиш бўйича топширик берган эди. Жорий йилнинг 16 январидан эса Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси томонидан "Қорақалпоғистон Республикасининг Мўйнок туманини комплекс ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги қарор қабул қилинди.

Мазкур ҳужжатга асосан, Мўйнок туманининг географик жойлашуви ва табиий иқлим хусусиятларидан келиб чиққан ҳолда, инновациялар, технологиялар ва инвестициялар марказига айлантуришни назарда тутувчи, барча зарурий инфратузилмага, шу жумладан, инновацион мактаб, спорт объектлари, даволаш-профилактика муассасалари, замонавий аэропорт, меҳмонхона, савдо ва кўнгилочар дам олиш марказлари бунёд этилади.

Шунингдек, қарорга кўра, "2019 - 2021 йилларда Қорақалпоғистон Республикасининг Мўйнок туманини жадал комплекс ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш" Дастури ҳам тасдиқланди. Унда болалар богчалари, умумтаълим мактаблари, спорт иншоотлари, соғлиқни

саклаш муассасалари, маданият объектларини реконструкция қилиш, янгиликларни қуриш ва зарур жиҳозлар билан таъминлаш, йўл-транспорт инфратузилмасини, аҳолининг яшаш шароити ва сифатини яхшилаш мақсадида муҳандислик-коммуникация тизимини ривожлантириш ҳамда модернизация қилиш, турар жойлар қуриш бўйича кенг камровли ишлар кўзда тутилган.

Шуни ҳам алоҳида таъкидлаш жоизки, ўтган йили аҳолини тоза ичимлик суви билан таъминлаш мақсадида қиска муддатда 101 км. узунликда сув қувури тортилиб, туманни иқтисодий-ижтимоий ривожлантириш бўйича қатор лойиҳалар амалга оширилган экан. Айни чоғда бошқа соҳаларда ҳам ишлар авжида.

Хуллас, Мўйноқда ҳаёт қайноқ. Хозирги кунда мазкур туман ҳудуди улкан қурилиш майдонига айланган, десак муболага бўлмайди. Шу қуни "Кўнгирот - Мўйнок" автомобиль йўлининг 91-98 км. даги қисми қапитал таъмирланаётган экан. Йўллар анчагина кенгайтирилиб, кумшагал ётқизиляётганининг устидан чикдик. Бу ишларга 10 га яқин техника ва 20 нафардан зиёд ишчилар катнашаётганига гувоҳ бўлдик.

Бугунги кунда Мўйнок тумани тиббиёт бирлашмаси таркибидан 2 та кишлоқ врачлик пункти, 3 та кишлоқ оилавий поликлиникаси, кўп тармоқли поликлиника ва марказий шифохона мавжуд. Уларда меҳнат қилаётган 42 нафар шифокор, 250 дан ортиқ тиббиёт ходими туманнинг 30 мингдан ортиқ аҳолиси саломатлигини мустахамлаш йўлида фидойилик кўрсатишмоқда. Айни вақтларда бундай эзгу ишлар давом эттирилиб, бир нечта кўп қаватли турар жойлар, амфитеатр, стадион ва бошқа қатор объектларда қурилиш ишлари қизгин давом этмоқда.

(Давоми 5-бетда)

"Камчих" МККБ жавобгарлик худудининг Тошкент вилояти Охангарон тумани Халх таълими бўлимига хараши 23-, 37-сонли умумтаълим мактабларининг ўхитувчи ва ўхувчилари билан, "Чинор" махалла фухаролар йигинининг аҳолиси билан, "Кўксарой" махалла фухаролар йигинининг аҳолиси билан "Табиий ва ис газидан захарланишнинг олдини олиш", "Хаво-газ аралашмаси чахнашининг олдини олиш", "Ботулизм ва озих-овхат махсулотларидан захарланишдан сахланинг!", "Кутуриш касаллиги ва унинг салбий охибатлари" мавзуларида сухбат ва тушунтириш ишлари олиб борилди. Шунингдек, "Чинор" ЙПХ маскани ходимлари билан йўл-транспорт

ПРОФИЛАКТИК ТАДБИРЛАР

ходисалари, табиий ва техноген хусусиятли фавхуллода вазиятларнинг олдини олиш ҳамда содир бўлганда тўғри харакат хилишга оид сухбатлар ўтказилди.

Тадбирлар давомида иштирокчиларга Фавхуллода вазиятлар вазирлиги, "Камчих" МККБ томонидан тайёрланган эслатма ва буклетлар, "Ўзтрансгаз" АЖ ҳамда "Тошкентгаз" филиаллари томонидан тайёрланган плакатлар тархатилди.

Профилактик тадбирга 190 нафар тингловчи жалб хилинди.

Оддий аскар А.ЦУДРАТОВ,
"Камчих" МККБ ходими

* * *

Жиззах вилояти ФВБ ва ИИБ ЙХХ ходимлари ўзаро хамкорликда Жиззах, Пахтакор, Дўстлик ва Мирзачўл туманларини БОФловчи "Жиззах - Пахтакор - Дўстлик - Гагарин" 4Р-34 автомобиль йўлида хатновчи автотранспорт хайдовчилари билан бирга мулохот олиб бориб, уларни хийнаётган ва ўз ечимини топмаётган масалалар юзасидан учрашув ўтказдилар.

Унда "Йўл-транспорт ходисаларидан эхтиёт бўлинг!", "Ис газидан хамда овхатдан захарланиш, ботулизм ва хутуриш касаллиги билан БОФлих фавхуллода вазиятларнинг олдини олиш" каби мавзуларда профилактик тушунтириш ва тарфибот ишлари олиб борилди. Мазкур тадбирларда жами 174 нафар фухаро иштирок этди.

Лейтенант А.УРАЗМУЦАМЕДОВ,
Жиззах вилояти ФВБ ходими

ИНШОЛАР ТАНЛОВИ

Сирдарё вилояти ФВБ Маънавият ва маърифат хонасида бошхарма ёш харбий хизматчилари ва хутхарувчилари иштирокида "Бобур - умумармия ёшлари нигохида" мавзусида иншолар танлови ўтказилди.

Бошхармада ёшлар сиёсатини амалга ошириш бўйича бошхарма бошлиғи ўринбосари раислигида хамда бошхарма бошланғич ташкилоти етакчилари иштирокида танлов комиссияси тузилган бўлиб, ушбу танлов Ўзбекистон ёшлар иттифохининг вилоят кенгаши билан хамкорликда ташкил этилди.

Иншо натижаларига кўра, бошхарма ёш харбий хизматчи ва хизматчилари Захириддин Мухаммад Бобур хаёти ва фаолияти хахида чухур билмларга эга эканликларини намоён этишди.

Комиссия томонидан аъло бахоланган иншолар шахсий таркибга намуна сифатида кўрсатилиб, алохида эътироф этилди.

Подполковник Ш.МАМАРАСУЛОВ,
Сирдарё вилояти ФВБ бошлғи ўринбосари

МУХИМ МАВЗУДА

Тошкент шаҳар ФВБ Ахоли ва рахбарлар таркибини тайёрлаш маркази томонидан Тошкент шаҳар ХТБ тасарруфидаги Сергели тумани умумтаълим мактаблари ўхитувчилари Фухаро мухофазаси асослари бўйича 36 соатлик дастур асосида тайёргарликдан ўтказилди.

Ўхув машғулотлари Тошкент шаҳар ФВБ ходимлари, ўхитувчи Н.Смайлов, Н.Бобонов ўз маърузалари билан иштирок этишди. Машғулот давомида умумтаълим мактаблари ўхитувчиларига "Ахолини фавхуллода вазиятларнинг олдини олиш ва бундай вазиятларда тўғри харакат хилишга ўргатиш", "Табиий ва ис газидан хамда овхатдан захарланишларнинг олдини олиш", "Зилзила содир бўлганда ахолининг харакати" каби мавзулар видеороликлар, слайдлардан фойдаланилиб, чухуррох ёритилди.

Т.МАМУДОВ, Тошкент шаҳар ФВБ АРТТМ ўхитувчиси

"Ўзпахтасаноат" АЖ тизимидаги пахта тозалаш корхоналари рахбарияти ва ишчи-ходимлар хавфсизлигини таъминлаш, корхона худудида юзага келиши мумкин бўлган ёнғин, чахнаш ва портлаш билан БОФлих фавхуллода вазиятлар ва бахтсиз ходисаларнинг

батчилик хизмати билан доимий ахборот алмашувини таъминлаш ва х-к.;

бундан ташхари, ёнғин хавфсизлиги бўлинмаси ва корхона ишчи-хизматчилари таркибидан тузилган фухаро мухофазаси тузилмасининг доимий шайлигини таъминлаш ва уларнинг тайёргарлик даражасини ошириш, ўзаро хамкорлигини таъминлаш;

олдини олиш махсадида, вилоят ФВБ ходимлари томонидан ёнғин хавфсизлиги бошхармаси, Санотат хавфсизлиги давлат хумитаси Самарханд худудий бошхармаси, "Ўздавэнеергоназорат" ДИ Самарханд худудий бўлими ва Самарханд вилояти бўйича газ таъминоти худудий филиали мутахассисларини жалб хилган холда вилоят худудидаги пахта тозалаш корхоналарида табиий хамда техноген хусусиятли фавхуллода вазиятларнинг олдини олиш хамда фухаро мухофазаси сохасидаги тадбирларнинг ташкил этилганлик холати ўрганиб чихилди.

Ўрганишлар давомида хуйидаги ларга алохида эътибор харатилди:

корхонанинг ёнғин хавфсизлиги бўлинмаси махсус ўт ўчириш автомашинаси ва шахсий таркибининг доимий жанговар шайлигини таъминлаш;

техник ва уруғлик пахта бунтларининг ёнғин хавфсизлиги холатини яхшилаш;

корхонадаги пахта хом ашёсини об-хавонинг кескин узгариши, ёнғингарчилик ва бошха нохулай шароитлардан химоялаш тадбирларини ўз вахтида амалга ошириш;

об-хавонинг кескин узгариши юзасидан вилоят ФВБ Тезкор нав-

корхона очих майдонларига хуйилган техник ва уруғлик пахта бунтларининг усти тўлих ёпилиши, брезентлар буст-бутунлиги ва ярохлилигини таъминлаш;

корхонада мехнат мухофазаси ва техника хавфсизлиги йўналишидаги ишларнинг сифати ва самарадорлигини ошириш, корхонада ишлаб чихариш жараёнида сўнги беш йил мобайнида содир бўлган авариялар, бахтсиз ходисалар ва улар охибатида фухароларнинг жарохатланишларини тахлил хилиш хамда уларни келгусида юз беришининг олдини олиш бўйича тадбирларни амалга ошириш;

корхонадаги техник ва уруғлик пахтани сахлаш навесларидаги электр тармохларининг кабеллари, электр хурилмаларини ўрнатиш хоидаларига жавоб беришига, уларнинг хисха туташув ва ёнғинга харши чидамлилигини таъминлаш каби жихатлар тахлил хилинди.

Ўрганишлар давомида анихланган камчиликларни бартараф этиш юзасидан корхоналар рахбарларига тегишли кўрсатмалар хамда мутахассислар томонидан тушунча ва тавсиялар берилди.

Подполковник М.НОРКУЛОВ,
Самарканд вилояти ФВБ ходими

* * *

ФарФОНа вилояти Риштон туманида жойлашган "Ёйилма" КФЙ хамда "Навбахор" МФЙда "Сел ва сув тошхини хавфи туғилганда ва содир бўлганда ахолининг харакати" ва "Ахолининг зилзила содир бўлганда тўғри харакати" мавзуларида сухбатлар ўтказилди.

Бундан ташхари, 15 февраль куни эса ФарФОНа вилояти худудида 2018 йил давомида рўйхатга олинган Фавхуллода вазиятлар содир бўлган жойларда тарфибот ва ташвихот ишларини амалга ошириш юзасидан 2019 йил учун тарфибот режасига асосан, Риштон туманида жойлашган "Кози Ахрор" МФЙда "Табиий хамда ис газидан захарланишнинг олдини олиш", "Овхатдан за-

харланишнинг олдини олиш", "Ахолининг зилзилада харакати ва талафотни камайтириш ишлари", "Ахолининг техноген хусусиятли фавхуллода вазиятлар содир бўлганда тўғри харакати" мавзуларида сухбатлар ўтказилди.

Машғулотлар интерактив усулда ўтказилиб, видеоролик хамда слайдлардан фойдаланилди. Машрулот иштирокчиларига эслатмалар тархатилди. Сухбат якунида иштирокчиларга хушёрлик — давр талаби эканлиги, узох, сермазмун хаёт кечириш инсон учун энг олий неъмат, соғлих эса туганмас бойлик эканлиги яна бир бор айтиб ўтилди.

З.САИДОВА,
ФарФОНа вилояти ФВБ ходими

Жиззах шаҳридаги 22-сонли умумтаълим мактабида "Ёш хутхарувчи" кўнгиллилар клублари ўртасида шаҳар ва туманлар миҳёсида ўтказиладиган мусобахалар олдидан, тайёргарлик кўриш ва ўтказиш Тўғрисида кўргазмалар амалий семинари бўлди.

Семинар уч босқичда ўтказилиб, биринчи босқичда "Ёш хутхарувчи" кўнгиллилар клублари фаолиятини ташкил этиш, ўхув хонасини кўргазмалар хуроллар ва фойдаланиладиган адабиётлар, асбоб-анжомлари билан таъминлаш бўйича тушунча берилди.

Иккинчи босқичда "Ёш хутхарувчи" кўнгиллилар клублари аъзоларининг фавхуллода вазиятлар юзага келганда тўғри харкат хилиш ва жабрланганларга биринчи тиббий ёрдам кўрсатиш бўйича амалий харакатлари кўрсатилди.

Учинчи босқичда вилоят ФВБ Кутхарув отряди махсус асбоб-анжомлари намойиш этилди.

Семинарда вилоят ФВБ, ССБ, ХТБ тизимидаги мактаблар ва Урта махсус касб-хунар таълими бошхармаси тизимидаги коллеж ва лицейлар, Ёшлар иттифохи вилоят кенгаши шаҳар ва туман бўлими ходимларидан жами 153 нафар иштирокчи хатнашди.

Семинар давомида иштирокчилар мактабда ташкил этилган "Ёш хутхарувчи" кўнгиллилар клуби фаолияти билан танишиб, ўзларини хизиртирган саволларга жавоблар олишди.

Х.КАРИМОВ, д.исроилов,
Жиззах вилояти ФВБ ходимлари

* * *

Хоразм вилоятининг Урганч шаҳрида жойлашган "Ёшлар маркази"да "Ёш хутхарувчи" кўнгиллилар клублари фаолиятини ташкил этиш" мавзусида Республика семинари ўтказилди.

Шунингдек, Урганч шаҳар 5-умумтаълим мактабида ҳамда туризм ва тадбиркорлик касб-хунар коллежида ҳам ушбу мавзу доирасида кўргазмалар ўхув семинари бўлиб ўтди.

Ушбу тадбирлар давомида асосий эътибор "Ёш хутхарувчи" кўнгиллилар клубларини ташкил этиш ва фаолиятини таъминлаш, клубларнинг махсад ва вазифалари; ёшларни ватанпарварлик руҳида тарбиялаш, уларнинг фухаро муҳофазасига оид билим, малака ва кўникмаларини ошириш, фавхуллода вазият юз берганда тўғри харакат хилиш, ўзи ҳамда ўзгаларга ёрдам бериш, хутхарувчи касбига меҳр уйғотиш каби фазилатларни шакллантириш борасида амалга ошириладиган зарур чора-тадбирлар мазмунига харатилди.

Ўхув семинарида Ўзбекистон Республикаси Фавхуллода вазиятлар, Халх таълими вазирликлари, Қорахалпоғистон Республикаси, Тошкент шаҳар ва вилоятлар ФВБ ходимлари, Хоразм вилояти хокимлиги, Соғлихни сахлаш,

Урта махсус, касб-хунар таълими ва Халх таълими бошхармалари, Ўзбекистон ёшлар иттифохи Хоразм вилояти кенгаши, шаҳар ва туман кенгашлари раислари, шаҳар ва туманлар Халх таълими бўлимлари мудир ўринбосарлари, умумтаълим мактаблари директорлари, шунингдек, шаҳар ва туманлардаги коллежларнинг директор ўринбосарлари иштирок этдилар.

Ўхув семинари назарий ва амалий босқичларда ўтказилди.

Тадбирнинг назарий хисмини Хоразм вилояти хокимлиги Хухухни муҳофаза хилувчи органлар, харбий сафарбарлик ва фавхуллода вазиятлар масалалари бўйича гуруҳ рахбари Ф.Юлдашев очиб, кун тартибидаги масалалар юзасидан Ўзбекистон Республикаси Фавхуллода вазиятлар вазирлиги Кутхарув кучлари бошхармаси бошлиги подполковник Р.Урманов, Халх таълими вазирлиги Маънавий-ахлохий тарбия бошхармаси бўлим бошлиги Э.Ахмадалиев, Хоразм вилояти ФВБ бошлигининг ўринбосари Фавхуллода вазиятлар профилактикаси бўлими бошлиги в.в.б капитан Б.Бабаджанов, Ўзбекистон ёшлар иттифохи Хоразм вилояти Кенгаши раиси ўринбосари И.Жуманиёзовлар маъруза хилдилар.

Ўхув семинарининг амалий хисмида иштирокчиларга Урганч шаҳрида жойлашган 5-умумтаълим мактабида ҳамда туризм ва тадбиркорлик касб-хунар коллежида "Ёш хутхарувчи" кўнгиллилар клубини ташкил этиш бўйича амалга оширилган тадбирлар, синфхоналарнинг жихозланиши, асбоб-анжом ва кўргазмалар хуроллар билан таъминланганлик холати кўрсатиб берилди.

Ўхув семинари ва амалий машгулотлар якунида иштирокчилар ва мутахассислар ўратсида ўзаро савол-жавоблар ўтказилди.

Капитан Б.БАБАДЖАНОВ,
Хоразм вилояти ФВБ ходими

СЕМИНАРЛАР

* * *

Кутхарувчи касбига меҳр уйғотиш бўйича умумтаълим ва касб-хунар таълими муассасаларида ташкил этилган "Ёш хутхарувчи" кўнгиллилар клублари фаолиятини такомиллаштириш, "Ёш хутхарувчи" мусобахасига тайёргарлик кўриш бўйича тадбирлар самарадорлигини ошириш махсадида, Самарханд шаҳридаги Ахборот технологиялари касб-хунар коллежида ва 51-сонли умумтаълим мактабида "Умумий ва касб-хунар таълими муассасаларида "Ёш хутхарувчи" кўнгиллилар клуби фаолиятини ташкил этиш" мавзусида вилоят миҳёсидаги кўргазмалар ўхув-амалий семинари ўтказилди.

Тадбир икки босқичда, яъни назарий ва амалий хисмида ташкил этилиб, назарий хисмида мутахассислар томонидан "Ёш хутхарувчи" кўнгиллилар клублари фаолиятини ташкил этиш, клубларнинг моддий-техник базасини яратиш, "Ёш хутхарувчи" кўнгиллилар клублари жамоалари ўртасида мусобахалар ҳамда "Энг намунали клуб" танловларини ўтказиш тартиби бўйича маърузалар хилиниб, иштирокчиларга батафсил тушунчалар берилди.

Бундан ташқари, семинар мавзусидан келиб чиххан холда, видеороликлар намойиш этилди ва тадбир иштирокчиларига клубни ташкил этишда ишлаб чихиладиган меъерий хужжатлар, клуб хонасининг жихозланиши ҳамда улар билан ўтказиладиган уч босқичли мусобахаларга тайёргарлик кўриш бўйича ёзма ва электрон шаклдаги материаллар тархатилди.

Амалий хисмида 51-сонли умумтаълим мактаби ва Ахборот технологиялари касб-хунар коллежида ташкил этилган "Ёш хутхарувчи" кўнгиллилар клуби фаолияти семинар иштирокчиларига таништирилди. Шунингдек, "Ёш хутхарувчи" кўнгиллилар клублари ўртасидаги мусобаханинг шаҳар ва туман босқичини ўтказиш тартиби амалий тарзда кўрсатиб берилди.

Тадбирда вилоят ФВБ, Халх таълими, Соғлихни сахлаш ва касб-хунар таълими бошхармалари ҳамда Ўзбекистон ёшлар иттифохи Самарханд вилояти Кенгаши, вилоят худудидаги барча касб-хунар коллежлари ва Халх таълими бўлимларидаги "Ёш хутхарувчи" кўнгиллилар клублари фаолияти бўйича масъул ходимлар иштирок этди.

Подполковник М.НОРЦУЛОВ,
Самарканд вилояти ФВБ бўлим бошли

БЕМИННАТ ЁРДАМ

Жорий йилнинг 17 февралдан 18 февралга ўтар кечаси, соат 21:20 лар чамаси А-373 автомобиль йўлининг "Камчих" доводидан ўтган хисмида об-хавонинг кескин пасайиши, кучли шамол эсиши ва хор ёғаётган бир пайтда Фавхуллода вазиятлар вазирлиги, "Камчих" Махсус хидирув-хутхарув бошхармасининг доводдаги "Камчих" навбатчилик масканида катта лейтенант Бекжон Халиков, сержант Жасур Турдиев ва Муроджон Ёрматовлар кузатув-навбатчилик ишларини олиб бораётган эдилар. Шу вахт автомобиль йўлининг 239 км.да "Тошкент—Водий" йўналиши бўйича харакатланиб келаяётган "Damas" русумли автомашина носозлик натижасида йўлда тўхтаб холганлиги анихланган.

"Damas" русумли автомобилда совухдан азоб чекаётган бир оила, 8 нафар фухарога бирламчи ёрдам кўрсатилиб, катта лейтенант Бекжон Халиковлар бошчилигида, сержант Жасур Турдиев, оддий аскарлар Муродали Ёрматов, Сарвар Умаровлар томонидан "Камчих" навбатчилик масканига эвакуация хилинган.

Эвакуация хилинган фухароларга бирламчи тиббий ва психологик ёрдам кўрсатилиб, улар иссиҳ овхат

ва турар жой билан таъминланган.

Ўтказилган профилактик сухбат давомида, оила Тошкент вилоятидан довод орхали уйларига кетаётганликларини маълум хилишган. Ёрадам кўрсатилган фухаролар фидойи, жонкуяр хутхарувчилага ўз миннатдорчиликларини билдириб, соғ-саломат уйларига хайтиб кетишди.

Шу ўринда, ахолига довод орхали харакатланиш бўйича хуйидаги тавсияларни берган бўлардик:

авваламбор, сафар олдидан азиз ота-оналаримиз хавфсизлик чораларини олдиндан белгилаши, довод орхали харакатланишда хавфсизлик чораларини кўриши;

бошхарувдаги автоуловни, албатта, хишки мавсумга тайёр холга келтириш, мавсумий техник кўриқдан ўтган автоуловда довод орхали харакатланиш;

хиш мавсумига хос ва мос равишда кийим-бош турини танлаш, об-хавонинг инжихликларини хисобга олиш, гидрометеорологик хавфли ходисалар билан боғлиқ фавхуллода вазиятларда харакат хилиш бўйича мутахассис тавсияларига амал хилишни сўраймиз.

Полковник Хасан БОБОНОВ,
"Цамчик" МХКБ бошли

ЎҚУВ МАШҚДАРИ — ТАЁТ ДАРСДАРИС

Упугнор туманида "Кутуриш касаллигининг олдини олиш бўйича масъул хизматлар" *амда мутаасадди ташкилот ва идораларнинг *амкорликдаги *аракатлари" мавзусида кўргазмали махсус-тактик ўқув машгулоти ўтказилди.

Машгулот Улугнор тумани Ветеринария бўлимида "Вилоятда кутуриш касаллигининг олдини олиш бўйича профилактик тадбирларни янада кучайтириш чоралари ва устувор вазифалар" мавзусида семинар тарзида амалга оширилди.

Семинарда вилоят ФВБ ва ДСЭНМ масъул ходимлари томонидан вилоятда Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маъкамасининг 2011 йил 8 июлдаги 202-сонли қарори талаблари ижросини таъминлаш юзасидан амалга оширилаётган

тадбирлар, муаммолар, нуқсон ва камчиликлар, уларни келгусида баъжарилиши бўйича таълилий маълумотлар, таклиф, тавсия ва кўрсатмалар иштирокчиларга етказилиб, муокамага киритилган *олда баъсмунозаралар *амда савол-жавоблар

килинди.

Шунингдек, машқ иштирокчилари, яъни кутуриш касаллигига қарши курашиш тадбирларига мутасадди бўлган, жалб этилган раъбар ходимларнинг вазифа ва мажбуриятларига масъулияти *амда жавобгарлигини

ошириш мақсадида, кутуриш касаллиги ва унинг олдини олишга оид кўргазмали ўқув фильмлари ва презентациялар намойиш қилинди.

Кўргазмали махсус-тактик ўқув машқининг иккинчи босқич, амалий қисми 4 та ўқув нуқсда, туман Ободонлаштириш бошқармасининг Қаровсиз *айвонларни тутиш ва сақлаш бўлими фаолиятини ўрганишдан иборат бўлди.

«Бобур» МФЙ намунали уйлардаги аъоли хонадонида уй *айвонларни сақлаш, парвариш қилиш, руй-

хатдан ўтказиш ва кутуриш касаллигига қарши режали эмлаш чора-тадбирлари тартибда кўриб чиқилди.

Тиббиёт бирлашмаси Кўп тармоккли поликлиникасида *айвонлардан жароатланган фуқароларга антирабик тиббий ёрдам курсатиш *амда туман тиббиёт бирлашмаси Саломатлик марказида марказнинг тартибот-ташвиқот фаолияти ўрганилди.

Ўқув машқда кузатувчи, назоратчи ва ўрганувчи сифатида вилоят ФВБ, ИИБ, ССБ, ДСЭНМ, Ветеринария бошқармаси, Табиатни муофаза қилиш кўмитаси, "Маъалла" хайрия жамоат фонди; ДСЭНМ бош врачлари, Эпидемиология бўлими мудирлари; Ветеринария бўлими бошлиқлари, эпизоотологлари; Ободонлаштириш бошқармалари бошлиқлари, Қаровсиз қолган *айвонларни тутиш бўлими бошлиқлари, "Маъалла" хайрия жамтамаси раислари, Тиббиёт бирлашмалари врач-рабиологлари жалб қилинди.

Б.ИСАЕВ,
Андижон вилояти ФВБ ходими

Жорий йилнинг 18 февраль кунини "Камчик" Махсус кидирув-кутқарув бошқармаси Авария-кутқарув отряди кутқарувчилари *амда "Камчик" Харбийлаштирилган кўриклаш отряди Ёнтин хавфсизлиги бўлини маси билан *амкорликда тасдиқланган режа асосида кўргазмали ўқув машгулоти ўтказилди. Ўқув машгулотиди "Чодак" Авария-кутқарув гуруҳи командири сержант Р.Отамирзаев, кутқарувчи оддий аскар Д.Шаропов ва кимёгар-кутқарувчи оддий аскар А.Гуломжоновлар томонидан фавқулодда вазият содир бўлганда махсус гидравлик асбоб-анжомлардан қай тартибда фойдаланиш, уларнинг техник-тактик имкониятлари тўғрисида маълумотлар бериб ўтди.

"Камчик" ХКО ЁХБ ходимлари томонидан кўргазмали ўқув машқ баъс мунозараларга бой бўлиб, улар томонидан берилган саволларга тўлиқ жавоб берилди. "Камчик" ХКО ЁХБ томонидан ёнгин ақидаги умумий тушунчалар, уларнинг турлари ва ёнгин хавфсизлиги қои-

далари тўғрисида тушунчалар берилиб, тажриба даврида олинган билим ва кўникмалар ўзаро алмашилди.

"Камчик" ХКО ЁХБда мавжуд АЦ-7 ёнгин ўчириш автомашинасининг жанговар имкониятлари билан танишиш, махсус асбоб-анжомлар *амда уларни жанговар *олатга келтириш тўғрисида тушунчалар олинди.

Бундан ташқари, Ангрен-Поп электрлаштирилган темир йўлининг "Чодак" станциясидан ўтувчи юк ва йўловчи поездларнинг "Камчик" тоннелидан хавф-хатарсиз *аракатланишини таъминлаш мақсадида "Чодак" авария-кутқарув гуруҳи *амкорлигида *аракат хизматлари билан доимий равишда поездлар катнови назорат қилиб борилмоқда. Бундан қўзланган асосий мақсад юк ва йўловчи поездларимизнинг доволон *удудидан хавф-хатарсиз *аракатланишини таъминлашдир.

Сержант Р.ОТАМИРЗАЕВ,
"Камчик" МККБ гуруҳи командири;
Оддий аскар А.КУДРАТОВ,
"Камчик" МККБ ходими

Сирдарё вилояти Иқтисодий судининг мурожаатига кўра бошқарма Профилактика бўлими, Аъоли ва раъбарлар таркибини тайёрлаш маркази мутахассислари томонидан судья ва суд ходимларининг *уқуқий билимларини ошириш мақсадида "Техноген фавқулодда вазиятлар, уларнинг келиб чиқиши сабаблари ва аъолини *имоя қилиш чоралари" мавзусида машгулот ўтказилди.

Таълиларга кўра, техноген хусусиятли фавқулодда вазиятларнинг асосий қисми автотранспортдаги авария ва *алокатлар *исобланади. Жумладан, йўл-транспорт *одисалари кўп содир бўладиган *одислардан саналиб, уларнинг келиб чиқиш сабаблари фуқароларимизни, энг аввало, транспорт *аракати хавфсизлиги қоидаларига

риоя қилинмаслиги, тезликни ошириш, спиртли ичимликлар истеъмол қилиб, транспорт воситаларини бошқариши, қарама-қарши йўлларга чиқиб кетиши, техник носоз транспортларни бошқариши, қолаверса, йўлларнинг талаб даражасида эмаслигидир.

Асосан содир этилган авария ва *алокатларда жабрланганларнинг 70-80 фоизи, *алокат содир этилгандан кейин биринчи 2-3 соат ичида уларга

тез тиббий ёрдам кўрсатилмаслигидан нобуд бўлишади. Транспортларда тиббий ёрдам аптечкаларининг йўқлиги, аъолини ва ЙХБ ходимларининг биринчи тиббий ёрдам кўрсатиш чора-тадбирларини яхши билмаслиги ушбу транспорт турида содир этилаётган аварияларда кўплаб инсонлар нобуд бўлишига олиб келаётганлиги алоқидида кўрсатиб ўтилди. Содир бўлаётган фавқулодда вазиятларнинг олдини олиш бўйича чора-тадбирлар ишлаб чиқилиб, уларнинг сонини кескин қамайиши учун режавий-профилактик кўриқлар ва техник таъмирлаш ишларининг ўз вақтида ўтказилиши, техник носоз транспорт воситасидан фойдаланмаслик, барча турдаги йўл *аракати қоидаларига риоя қилиш, ЙХБ ходимларининг, *айдовчиларнинг, қолаверса, аъолининг биринчи тиббий ёрдам кўрсатиш бўйича билим ва малакаларини ошириш, йўл тармоқларини меъёрий талаб даражасида сақлаш, шаъарларда кўп сатъли йўллардан, пиёдаларнинг ер ости йўлакларидан самаралироқ фойдаланиши қаби омиллар муъим саналади.

Шунингдек, мазкур тадбирда техноген тусдаги фавқулодда вазиятларнинг содир бўлиши билан боғлиқ видеолар аъалар намойиш этилди.

Машгулот давомида маърузачилар томонидан транспорт, энергетика ва коммунал тизимларда режавий профилактик кўриқ ва таъмирлаш ишларининг ўз вақтида ўтказилиши, хизмат муддати қоидалари талабларига амал қилиниши, бошқариш ва алоқа тизимларининг иш сифатини ошириш, бундан ташқари, ходимларнинг билими ва тажрибасини ошириб бориш ушбу тизимларда фавқулодда вазиятларнинг олдини олишда мақсадга мувофиқ эканлиги таъкидлаб ўтилди.

Ўқув машгулоти якунида суд ходимлари томонидан мавзуга оид саволлар берилиб, қоникарли жавоблар олинди.

Подполковник Ш.МАМАРАСУЛОВ,
Сирдарё вилояти ФВБ бошлиғи ўринбосари

(Давоми. Боши 1-бетда)

Ўзбекистон Республикаси Мустақиллигининг 28 йиллиги тантаналари арафасида 20 та кўп қаватли, 24 та хонадонга мўлжалланган 2-3-хонали турар жой биноларини фойдаланишга топшириш режалаштирилган.

Аник маълумотларга таянадиган бўлсак, туманда икки йилда жами 360 ўринли 11 та мактабгача таълим муассасаси, 315 ўқувчига мўлжалланган инновацион мактаб, 2 минг ўринли амфитеатр, 42 та кўп қаватли уйлар курилиб, бунинг учун 1,5 триллион сўм маблаг сарфлани-

МЎЙНОҚ МЎЪЖИЗАСИ

ларга кўзимиз тушди. Машинани тўхтатиб, Мўйноқ туманидан келган 4 нафар норгул йигитлар Жарас Жолдасбаев, Байрам Рейимов, Ху-

дайберган Собиров ҳамда Шомурат Сейтмурадовлар билан танишдик. Улар саксовул уруги учун тўланаётган ҳақдан рози эканликларини, кунига 10 кг.дан 40 кг.гача тараётганини, баъзида об-хавонинг совуқлиги панд бераётганини айтиб ўтишди.

ши кўзда тутилган.

Сафаримизнинг эртаси куни эрталаб Оролбўйи худудларида олиб борилаётган ишлар билан танишиш мақсадида йўлга чиқдик. Бепоён кенгликларни томоша қилиб кетар эканмиз, йўлда саксовул уруги териб, копларга жойлаётган йигит-

Яна машинага чиқиб, штаб томон йўлда давом этдик. Йўл-йўлакка саксовулзорлар оралаб юрган товушконлару узун думли кирговулларга кўзимиз тушади. Аини киш фасли хукм сураётган бўлса-да, бу ерларда парранда-ю даррандалар беҳадик учиб-юриб турганига гувоҳ

бўлдик.

Ярим соатча йўл юриб, штабга етиб келдик. Бу ерда ФВВ ходимларидан ташқари, Ўзбекистон Республикаси Ўрмон хужалиги давлат кўмитаси, Ер ресурслари, геодезия, картография ва давлат кадастри давлат кўмитаси вакиллари ҳам кўним топишган экан. Кўпгина мутахассислар билан суҳбатлашишга муяссар бўлдик. Палатка, вагончалар тартиб билан ўрнатилган, ҳуллас шу худудда ишлаётганлар учун барча шароитлар яратилгани, уч маҳал иссиқ овқат билан таъминланаётганига амин бўлдик.

Орол денгизининг куриб қолган худуди 6 млн. гектарни ташкил қилади. Шундан 3,2 млн. гектари Ўзбекистон, 2,8 гектари эса кўшни Козогистон Республикаси худудига тўғри келади. Хозирги кунга қадар 600 минг гектар жойда ўрмонзор барпо этилган. 2019-2021 йилларда яна ярим млн. гектар худудда, яъни 2021 йил якунига қадар жами 1 млн. бир юз минг гектарга етказилади. 2022-2030 йилларда Оролнинг суви қочиб, шўрхок ерларга айланиб қолган худудлари эса бир миллион беш юз минг гектар чўл ўсимликлари билан тўлик қопланади.

- Сурхондарё вилоятидан жами 45 нафар ходим, 25 та техника сафарбар этилган, - дейди Сурхондарё вилояти ФВВ бошлиги подполковник Хуршид Садиров биз билан суҳбатда. Бизларга бириктирилган худудларда хозир ишлар кизгин давом этиб келмоқда. Ўзбекистон Республикаси Ўрмон хужалиги давлат кўмитаси, Ер ресурслари, геодезия, картография ва давлат кадастри давлат кўмитаси вакиллари билан ҳамкорликда фаолият олиб боряпмиз. Икки хафта ичида бу ишларни поёнига етказишга ҳаракат қиламиз.

- Хозир биз жойлашиб турган штабимиз Орол денгизининг 56 метрлик "туби"да фаолият кўрсатаёпти, - дейди Фуқаро муҳофазаси институти кафедра бошлиги полковник Бахтиёр Хайдаров. - Мутахассисларнинг фикрига кўра, илгари Оролда сув мўл-кўл бўлиб, 80 метр, айрим жойлари ундан ҳам чуқур бўлган экан.

Сафаримизнинг дастлабки кунларидан ажойиб янгиликнинг гувоҳи бўлдик. Ҳамкасбларимиз Мўйноқдан 200 километр олисда жойлашган Возрождение ороли яқинида чўчук сув манбаи кўз очганини, бу хушхабар барчанинг қувончига сабаб бўлганини миннатдорчилик билан гапириб беришди. Энг муҳими, бургулаш натижасида 260-280 метр ер қаъридан отилиб чиқаётган оби ҳаёт ҳажми секундига 7 литрни ташкил этмоқда. Аҳоли ва чорва моллари учун ҳам истеъмолга яроқли бўлган чўчук сув Оролбўйи худуди флораси ва фауналарининг қайта тикланишига беминнат хизмат қилишига шакшубха йўқ. Ҳа, сув бор жойда ҳаёт бор, барака, унум бор. Айниқса, бу сувлар дов-дарахтлар ва ўт-ўланларнинг кўпайиши, чорвачиликнинг янада ривожланиши учун бекиёс аҳамиятга эга. Булар хали ҳаммаси эмас, Оролбўйи дала гидрогеологик экспедицияси томонидан жорий йилда Мўйноқ туманида, яъни Возрождение ороли, Сургил, Ахантай худудларида ҳам шу каби 40 та сув кўзларини очиш режалаштирилган. Шунингдек, 2021-2023 йилларда Жанубий Оролнинг куриб қолган қисмини геологик жиҳатдан ўрганиш ишлари олиб борилиши ҳам алоҳида дастур сифатида қабул

қилинган.

Ҳакикатан ҳам, киркта кудук казилиб, ён-атроф оби ҳаёт билан таъминланадиган бўлса, шу атрофда истикомат қилаётган захматкаш юртдошларимизнинг эртанги кунга бўлган ишончлари янада ортади. Ястаниб ётган яйдоқ чўллар яйлов худудларига айланиб,

МЎЙНОҚ МАДҲИ

Чекка туман Мўйноқда,
Бу кун ҳаёт кайноқда.
Ишбоши маскан тутган,
Жиловни маҳкам тутган.
Шу ерда хизмат штаби,
Чизилар Орол масштаби.
Юз чақирим нарида,
Денгизнинг ён-бағрида.
Тиним билмас одамлар,
Ташлар шахдам қадамлар.
Геолог-ўрмончилар,
Агроном-тановчилар.
Кўмакчи-нажоткорлар,
Кўксиди ўти борлар.
Ҳаммалари шу ерда,
Хизмат қилар тенг бирга.
Жўяк олиб хар бири,
Техникалар хайдар ер.
Хашарчилар тинмайин
Ишламоқда тўкиб тер.
Экишяпти хар жойда,
Саксовуллар уругин,
Таъсир этмас уларга
Кишнинг аччиқ совуғи.
Оролбўйи ҳадемай,
Ўрмонзорга айланар.
Аввал кетган жонзотлар,
Кайтишга тез шайланар.
Яна кайта тиклангай,
Фаунала, флоралар.
Хайвон-у паррандалар,
Яшил ўрмон оралар.
Дайди кумлар ва тузлар,
Кўтарилмас хавога.
Вакт келиб, қора кўзлар,
Тушар гўзал маъвога.
Зичлашса саксовуллар,
Кўпаяр кирговуллар.
Насиб этса кўрарсиз,
Пайдо бўлар овуллар.
Табиат инъом этса,
Оқар сувлар шовуллаб.
Бу ерларни соғиниб,
Учиб келади қушлар.
Баъзи бир содиқлари,
Оролбўйида кишлар.
Макон топгай шу ердан,
Сайгоқлару жайронлар.
Яшилликка бурканар,
Очик сахро-сайхонлар.
Чўл айланар бўстонга,
Кўйлар тўлар кўтонга.
Сидкидилдан ҳаракат
Килсак бўлар баракат.
Ният қилиб шу тобда,
Ашъор битдим оқ тонгда.

Азамат СУЮН

янада кенгайиб, яшилликка бурканса ажаб эмас. Шубҳасиз, бу эзгу ишлар, саъй-ҳаракатлар муҳтарам Президентимизнинг бевосита ташаббуси самарасидир.

Уч кунлик хизмат сафаримиз давомида шунга амин бўлдикки, мўйноқликларнинг юз-кўзларидан шундоқкина умид учкунлари порлаб турганини сезиш қийин эмас. Улар республикамизнинг барча худудларидан келган минглаб хашарчиларнинг қадами қутлуг келганидан, ҳаммаёқ обод бўлиб, бу чекка туманга фазл-бароқа ёғилаётганидан далолат, деб билмоқдалар.

Азамат СУЮНОВ, журналист,
Тошкент-Мўйноқ-Тошкент

ТЕЗКОР ЁРДАМ

2019 йил 17 февраль куни соат 18:50 да Самарканд шакар Беруний кўчасидаги хонадонлардан бирида истикомат килувчи фукаро бошкарма навбатчилик кисмига ўфлиннинг ўнг қўли уй шароитида фойдаланиладиган электр гўшт кий-малагич ичига кириб қолганлиги камда фарзандини РШТЎИМ Самарканд филиали жарроклик бўлимига олиб борганлиги тўғрисида хабар берган.

Хабар олинганидан сўнг зудлик билан бошкарма масъул навбатчиси ва 5 нафар кутқарувчи РШТЎИМ Самарканд филиали жарроклик бўлимига етиб боришди.

Боланинг кисилик қолган қўл бармоқлари жарокатининг катталашшига йўл қўймасдан чиқариб олиш бўйича тиббий ходимлар ва кутқарувчиларнинг камкорликда тузилган режаси операция столида муваффақиятли амалга оширилди.

Кутқарувчиларнинг ўта эктиёткорлик ва макорат билан амалга оширган қаракатлари натижасида фавқулодда вазият бартараф этилди ва жабрланувчига тиббий ёрдам кўрсатилди.

Майор Ш.АХ.МЕДОВ,
Самарканд вилояти ФВБ ходими

КИШЛОК ХУЖАЛИГИ МЕТЕОРОЛОГИЯСИНИНГ ИЗОШЛИ ЛУГАТИ

(Давоми. Боши ўтган сонларда)

Д.
Дўлга қарши кураш. Булутларда дўл қосил бўлиши, унинг ёғини, одатда ёз ойларида, олдини олишга қаратилган техник тадбирлар тизими. Метеорологик радиолокатор ёрдамида улкан ёмғирли тўп булутларда дўлнинг қосил бўлиш ўчоқлари аниқланади. Топилган участкаларга махсус кимёвий реагентларни (каттик угле-кислота, йодланган кумуш, йодланган кУрФОшинни) самолётлардан аэрозол генераторлари ёрдамида булутларга сочиш орқали ёки махсус ракеталар ёрдамида киритилади. Реагентларнинг киритилиши натижасида булутдаги БУЛҒУСИ дўл уялари марказлари — конденсация ядроларининг миқдори ошади, ўта совук булутларнинг коллоид бардошлилиги бузилади; булутдан тушиш чоғида майда дўлчалар қавонинг нолинчи изотермидан паст бўлган илик қатламларидан ўтиш чоғида эриб кетади. Ана шундай таъсир остида ёмғир ёҒИДИ, [қ-х. экинларини] [дўл уришининг] олди олинади. Д.к.к. тоҒлар орқалиҒидаги йирик водийларда (мас., Марказий Осиёнинг ФарҒОна, Ғисор водийларида, Шим.Кавказнинг Алазан водийсида, Днестр ёнбаҒирларида ва б.)

Э.
Эдификаторлар (лот. aedificator - қурувчи). Фитоценозлар асосини ташкил этувчи ўсимлик турлари бўлиб, кучли мукит қосил килувчилик хусусиятига эга. Э. асосан фитоценозларнинг хоссаларини: тузилиши, таркиби, фитомукити, унумини, шунингдек, бошқа ёнма-ён ўсувчи ўсимликларнинг яшаш шароитларини белгилайди. Мас., жанубий чўлларга оид Э. - чалов, бетага; боткокли пасттексисликка оид - илоқлар; ўрмонга оид - эман, арча; сакрога оид - саксовул, кум илоқи ва к.к.

Киёс.: Доминантлар.
Эфемероидлар. Кўп йиллик ўт ўсимликлари бўлиб, ер усти органлари фақат намлик захиралари илдиз жойлашган тупрок қатламларида етарли (тупрокнинг 0 - 20 см. қатламида > 4 мм.) камда қавонинг қарорати мусбат (> 5 °С) бўлган шароитлардагина ривожланади. Жанубий кудудларда бундай шароит одатда кузги-кишки-бакорги мавсумда юзага келади. Иссик ва қуруқ ёз келиши билан ўсимликларнинг ер усти қисми қуриб қолади, ер ости (илдизмевалари, илдизлари ва пиёзлари) ўз қаёт лаёқатини бир неча йиллар давомида саклаб қолади. Куз қурҒОк ва киш совук келганда Э. вегетацияси фақат бакор фаслида кечади. Э. тоифасига қуйидагилар қиради: чўл ва кум илоқи, тоҒарпа, лола ва б. К.-х. қайвонлари озун мувозанатини саклашда (айниқса, қурҒОкчил йилларда) Э. қатта ақамиятга эга.

Эфемерлар (грек. ephemeros - бир кунлик, умри қисқа). Бир йиллик ўт ўсимликлари, тўла ривожланиш даврийлиги (уруҒдан уруҒгача) кузги-кишки-бакорги мавсумда, тупрокдаги намлик захиралари 0 - 20 мм. қатламда 4 мм.дан ортик ва қаво қарорати 5 °С дан юқори бўлганда никоёсига етади. Куз қурҒОк ва киш совук келганда Э. вегетацияси фақат бакор фаслида кечади. Э. тоифасига бир йиллик бошоқдошлар, чоргулдошлар, дукқаклилар ва б. киритилади. Сернам йилларда улар ўсимлик қопламида устуворликка эга бўлганда к.-х. қайвонлари озун мувозанатида уларнинг ақамияти анча ошади.

Эктимолли хато. Статистик қаторнинг тавсифи бўлиб, 0,674 ўртача квадрат четланишига тенг; айрим ўлчов натижаларининг асл миқдorigа нисбатан тасодифий четланишга эга бўлган ўзгарувчан ифодаларига нисбатан қўлланилганда, эктимолли четланишнинг худди ўзи.

(Хромов, Мамонтова бўйича, 1974.)

(Давоми бор)

Аъло АБДУЛЛАЕВ, Малокат РЎЗИЕВА

Навоий кон-металлургия комбинатининг Марказий кон бошкармасига қарашли Автомобиль транспорт бошкармаси, "Мурунтау" кон бошкармаси объектларида ташкил этилган ёнҒин техник комиссиялари билан йиҒилиш ўтказилиб, содир бўлиши мумкин бўлган ёнҒинлар ва уларнинг олдини олиш чора-тадбирлари какида мукокамалар олиб борилди. Шу билан бирга, кудудда жойлашган "Мурунтау" кони саноат майдонини иситиш ва иссик сув

ИШ КИЗГИН

билан таъминловчи қозонхонада ёнҒиннинг олдини олиш борасида ёнҒинга қарши қолати яна бир бор кўздан кечирилди. Қозонхонада 6 та печка мавжуд бўлиб, 1 таси доимий иш фаолиятида, ушбу маскан туну-кун навбатчилик тартибда фаолият юритади. Асосан совук кунлари энергетикларнинг хулосасига кўра, кўчада қаво қарорати

90°Сдан ошганда 2 та печка ишга туширилади. Ундан ташқари, "Мурунтау" кон майдонидаги тоҒ-кон техникаларининг ёнҒинга қарши ақволи камда уларни янада яхшилашга қаратилган мавзуларда кам соқага оид мукокамалар олиб борилди. Бессапан саноат ишлаб чиқариш майдонидаги Темир йўл транспорт бошкармасига қарашли темир йўл транспорт воситалари тепловоз ва ОҒир юкларни ташишга мўлжалланган вагонларда ёнҒиннинг олдини олишга қаратилган кўриқлар ўтказилди. Шу кунги ўта муким объект қисобланган 2-гидрометаллургия завоdigа қарашли автотранспорт воситаларини таъмирлаш ва фойдаланиш участкасида қатта ва кичик автотранспорт воситаларида кам ёнҒинга қарши текширув ва профилактик тадбирлар ўтказилиб, бирламчи ёнҒин ўчиргичлар билан таъминланганлиги ва дивигатель қисмларининг ёнҒинга қарши қолати ўрганилиб чиқилди, аниқланган қолатлар бўйича бартараф этиш чоралари кўрилди.

Зарафшон шакар ақоли яшаш хонадонларида кам соқа ходимлари томонидан шакардаги газ хизмати, мақалла фуқаролар йиҒини, Мажбурий ижро бюроси ва ёнҒинга қарши курашиш жамияти ходимлари билан камкорликда фуқароларнинг ис га-

зидан, газ ва электр мосламаларидан хавфсизлик талабларига риоя қилган қолда фойдаланиш, бу каби мосламаларни ишлатишда узок вақт мобайнида қаровсиз қолдирмаслик, иситиш печлари мўриқонларини созлигини доимий назорат қилиш, носоз қўлбола ва ўзбошимчилик билан ўрнатилган газ ва электр усқуналаридан фойдаланмаслик тўғрисида ёнҒин хавфсизлиги қоида ва талабларига риоя қилиниши юзасидан тарҒибот ишлари кам олиб борилди.

Шундан сўнг фуқароларнинг бу борадаги зарурий кўникмаларини ва билим савиясини ошириш мақсадида 3-сонли Тиббий санитария қисми ва Зарафшон қурилиш бошкармасига қарашли ётоқхоналарда фуқаролар билан учрашувлар ўтказилиб, унда республикамик кудудларда содир бўлаётган ёнҒинлар ва ис газидан зақарланиш қолатлари какида миқсоқлар билан тарҒибот-тушунтириш ишлари ўтказилди. Хонадонларда ўрнатилган газ усқуналаридан фойдаланиш талаблари газ қидини сезганда, қандай зарурий чоралар қўллаш тартиби ва шу каби бир қатор талаблар мутахассислар томонидан тушунтирилди. Амалий тарзда кўникмалар ва тавсиялар берилди.

Қатта сержант М. АЙИТОВ,
НКМК ДҚ ЁнҒин хавфсизлиги
бошкармаси мукандиси

ДУНЁ

Бу ажиб сирли дунё,
Синовлари кўп экан.
Ким учун чаман, гулзор,
Кимга талатўп экан.
Менда қасдинг бормиди,
Бир номардга хор этдинг.
Хаттоки жигарларнинг,
Дийдорига зор этдинг.
Адолатинг йўқмиди,
Кимни бебахт айладинг.
Кимга бериб чексиз бахт,
Шодлик билан сийладинг.
Бир кам дунё бу дунё,
Кемтиклари кўп экан.
Гокида гул тутқазса,
Гокида санчар тикан.
Секру кикматли дунё,
Тўлик англаб етмадим.

Барибир, сен яхшисан,
Сендан кечиб кетмадим.

Ешлик

Мен ёш эдим, сарқаш эдим,
Хаёт недир билмас эдим.
Ёшлик энди қолиб кетди,
Сарқашлигим олиб кетди.
Суйдим сени суйганимча,
Куйиб бўлдим куйганимча.
Яшадим мен билганимча,
Юракларим толиб кетди.
Мен қанчалик соҒинсам кам,
Ўтган йиллар қайтиб келмас.
Ўксик дилим кемтиклигин,
Афсус, бирор кимса билмас.
Мен ёш эдим, сарқаш эдим,
Чиройимга сармаст эдим.

Ёшлик энди қолиб кетди,
Чиройим кам олиб кетди.

АЙРИЛИК

Тақдир бизни айирди,
Мен сенга бегонаман.
Сени қўмсаб бир умр,
Хижронларда ёнаман.
Айрилиқ ўти ёмон,
Куйдирди мени тамом.
Қанча йироқлашмайлик,
Юрак чопар сен томон.
Халоватсиз кунларим,
Бедор ўтар тунларим.
Ичимда гунг маккумдир,
"Жоним" деган унларим...
Бу исмим хато ахир,
Бизни айирди тақдир.

Шу тақдирда қасдим бор,
Менинг исмим Интизор.

ЧАШМА

Чашма бўйига бордим,
Ёр сени кўриб қолдим.
Сарв қадли николим,
Келармисан ёнимга...
Сочларинг ўрим-ўрим,
Зорим бору йўқ зўрим.
Бир бора сўраб қолим,
Келармисан ёнимга...
Юришларинг чиройли,
Кулишларинг чиройли.
Қаламқошли гулойим,
Келармисан ёнимга...
Чашма бўйига бордим,
Ёр, сени кўриб қолдим.
Севги деган савдони,
Жонимга сотиб олдим...

Муяссар САИДОВА

МЎЛ досил ГАРОВИ

Дехкон ерга уруг кадаб ёхуд кўчатни экканидан бошлаб, то ҳосилни йиғиштиргунга қадар кўп захмат чекиши аник. Кўчатларни турли касаллик ва зараркунандлардан химоя қилиш ер эгасидан чуқур билим талаб этади. Хозирда помидорларда учрайдиган айрим касалликлар хақида тўхталаск.

Помидорнинг фузариоз сўлиш касаллиги - вилт помидорнинг пастки барглари, аксари ҳолларда бир томонидан саргайиши ва ўсимликлар сўлгин бўлиб қолишидан бошланади. Сўлган барглари куриб, тушмасдан новдаларда осилиб қолади. Новдалар ҳам ўсимликнинг бир томонида сўлиши мумкин, кейинчалик

бутун ўсимлик сўлийди.

Новдалар устида сарик чизикчалар пайдо бўлади. Зарарланган ўсимликлар сўлишдан олдин заифлашади ва бўйи жуда паст бўлиб қолади. Зарарланган помидор ўсимликларининг илдиз бўғзида пушти могор кўриниши мумкин. Замбуруғнинг хламидоспоралари тупрокда 11 йилгача сакланиши, кўзгатувчи уруг орқали ҳам ўтиши мумкин.

Хўш, ушбу касалликка қарши қандай чораларни қўллаш мумкин. Иссикхоналарда тупрокни илдиз

етган чуқурликкача, одатда 25 см. гача буг билан зарарсизлантириш муҳим аҳамиятга эга. Фузариоз сўлишнинг жуда кучли ривожланиши кузатиладиган минтакаларда зарарсизлантирилган тупрокка чидамли навларни ёки пайванд қилинган помидор кўчатларини экиш тавсия қилинади. Уругликни самарали фунгицид билан дорилаш, алмашлаб экиш, ўсимлик қолдикларини йўқотиш, экин яхши ўсиши ва ривожланиши учун зарур агротехника қоидаларига риоя қилиш, ўсимликларнинг қўшимча

томирлари ривожланиши учун тупрок устига мулча солиш, касал кўчат ва ўсимликларни юлиб олиб ташлаш, ортикча азотли ўғит бермаслик, сўлишга чидамли навларни экиш - тупрокни зарарсизлантиришда қўшимча кураш чоралари деб ҳисобланади. Биологик кураш чораси сифатида «Trichoderma» замбуруғи асосида олинадиган Триходермин препаратини қўллаш ҳам яхши натижалар беради.

Дилдора РАЗЗОКОВА,
Тошкент вилояти, "Яллама"
ўсимликлар карантини чегара
маскани агроном инспектори

МАКТУБМИ ЁКИ ИЖТИМОИЙ ТАРМОҚ?!

Кўпинча яқин инсонларимизга дилимиздагиларни, дейлик, уларга нисбатан меҳримиз ўзгача эканлигини юз кўришганда баралла айтишга кўпма журъатимиз етавермайди. Буни билишини истасак-да, айтолмаймиз. Инсон характери шунақа, ўз туйғуларини яқинларининг кўзига боқиб сўзлашга хамиша ҳам қодир эмас. Шунда бизга мактуб ёрдамга келади.

Мактуб тарихий ихтиро десак, муболага бўлмас. Неча асрқи, мактуб инсон кечинмаларини ўз бағрида жо қилиб, унга ўзгача муносабат билан қаралиб келинаётган эди. Бирок тараккиёт отлиг улкан "машина" қисмлари - телефон, компьютер, интернет янглиг воситалар майдонга чиқди-ю, хатжилдга солинган туйғуларимиз, коғозга тўкилган кечинмаларимизнинг "аригига сув ўтмай қўйди". Сиеҳу коғоздан виртуал шаклга кўчган туйғулар тўмтоқлашди, кечинмалар сохталашди. Буюк боболаримиз яқинларига чопару почта орқали йўллаган мактублари қаерда-ю, бугунги "мактуб битувчи"ларнинг "chat", "telegram" каби ижтимоий тармоқлар орқали дўстларига битаётган, ёзув ва турли белгиларнинг аралашкуралаш ишлатилишидан яралган хатлар қаерда? Навоий хатларининг йиғиндиси ҳисобланган "Муншаот" асари неча асрқим, минглаб адабиёт мухлислари томонидан ўрганилмоқда, миллионлаб китобхон севиб ўқияпти.

Буюкларни қўя турайлик. Оддий одамларнинг, масалан, ошиқнинг севгилисига, аскарнинг онасига ёзган мактубларини кўз олдингизга келтиринг. Узок манзилда ўқиётган ўғилга онанинг ёзган хатини ёдга олайлик. Унда она калбининг тафти сезилиб турарди. Хол-ахвол сўрашдан

ташқари, унинг мактубидан дунёнинг хабарини билиб олса бўларди. Кишлоқда ким уйланганию, ким турмушга чиққани, ким тугилгани-ю, ким бу дунёни тарқ этганига битилганларидан кўнгли тўлмай, "яна нимани ҳам ёзай", -деб мактубига яқун ясаган оналаримиз...

Аскар ўғлидан мактуб олган онанинг ҳолатини ҳеч қузатганмисиз? Болажонимдан, Алпомишимдан хат келди деб, шошиб ўзининг хурсандчилигини яширолмай атрофига оиласини - келин-набираларини йиғиб, хатни фарзандларига ўқитади. Хатда ёзилган сўзлардан онанинг кўзларига ёшлар дурдек қизиб, қалқиб чиқади. Ўғлининг мактубида битилган сўзларни эшитиб, кўнгли тоғдек юксаларди. Она мактубни кўлига олиб, хатжилдига солиб, ўпиб, ёстигининг тагига олиб кўярди. Хар сафар ўғлини соғинганида ўша мактубни олиб ўқирди.

Қаранг, хат қанча вазифани бажарган ўша кезлар. Мактуб ёзишда яна бир аёнча бўлган аслида. "Хатимда хатлар бўлса, узр", -дейилган. Энди-чи?! Энди одамлар бир-бирига битаётган хатини ёппасига "хато" ёзишмоқда. Телефонингизга тўрт катор матн келса, ана шу матнда қамада бешта хато чиқиши бугун оддий ҳолга айланган. Афсуски, мана унинг қисқача намунаси:

- Salom! Iwlarqalay? (Салом! Ишлар қалай?)
- Уиде (Йўг-е!)
- Tugrisi (Тўгриси!)
- Kuniz (Қунигиз!)
- Yaxwi (Яхши!)
- 4ar4ama! (Чарчама!)

Бундай мисолларнинг охири йўқ. Қулайдан қулайига эришгани сари инсон бугун неча аср

изтиробларига йўлдош, туйғуларга сирдош бўлиб келган мактубни аста-секин енгил-елпи нагмаларга алмаштира бошлади: симли телефон ихтиро қилинганча, нома йўллаш аёнчаси деярли йўқолиб борди. Интернету кўл телефони яратилганча, коғозу сиеҳ, марка-ю, хатжилдни бир четга суриб, шундай кичик-кичик SMS ёзишга ўтиб олди.

"XXI аср ёзуви" саналаётган бу қурама тил, афсуски, кўл телефону интернетдан фойдаланмаётган хар бир ёшнинг "қалб изхорлари" воситасига айланмоқда, улар дил розларини бир-бирига шу тилда ифодалашмоқда. Аввалги адабий тилда битилган аскар мактублари, муҳаббат мактублари, соғинч мактублари, табрик мактублари ўрнини энди телефону интернет тилида ёзилаётган юқоридегайдиган енгил-елпи, шунчаки эрмак учун битилаётган хатлар эгалламоқда...

Қун келиб, бу аралаш-қуралаш ёзув ёки изхор тили одамларни зериктириши, оқибатда кишилар теран ва тиник туйғуларни ифода этадиган янги воситани қидиришга тушиши табиий. Шунда жавондаги бадиий китобларни тита бошлайди ва Фарходнинг Ширинга, Шириннинг Фарходга, Лайлининг Мажнунга, Мажнуннинг Лайлига, Қумушнинг Отабекка, Раънонинг Анварга йўллаган мактубларини топиб ўқийди. Кейин ёзажак номаларини ўшалар тилида ёза бошлайдики, шунда уларнинг ички кечинмалари, бедор туйғулари, бесар хаёллари рўй-рост номаларида бўй кўрсата бошлайди.

Зеро, тиник ва бегубор туйғулар ила юксак маънавияту маърифат билан битилган чинакам дил номалари, яъни хақиқий мактублар ҳеч қачон ўз қиммати ва аҳамиятини йўқотмагачи...

Озода ЭЛМИРЗАЕВА, Қарши шаҳридаги
15-умумтаълим мактаби ўқитувчиси

Тошарик кишлоғи бутун республикада машхур жойлардан. Кишлоқ аҳолиси етиштирадиган қалампир, сўпурғилар бутун мамлакатимизда машхур. Тошарик қалампир, булғор қалампир хатто Хамдўстлик мамлакатларига ҳам экспорт қилинади. Эрта баҳордан то кеч қузгача тиним билмайди-ган бу кишлок аҳолисини водийда "Асдехконлар" гўшаси деб ҳам юритишади.

Мухторжон Юсупов мана шу лафзи халол, меҳнатқаш, танти, ишнинг кўзини биладиган кишлокдагиларнинг бир вакили. Болалигидан дехкончилик, боғдорчиликка қизиққан Мухторжон ака ўрта мактабни тамомлагандан сўнг айнан кишлок хўжалиги соҳасини танлашга аҳд қилди. 1963 йили Фаргона педагогика олийгоҳининг "агропед" факультетига ўқишга кирди. Ўсимликлар дунёсини янада чуқурроқ ўрганди. Танлаган соҳасига оид илмий мақолалари, назарий тажрибалари билан устозлари назарига тушди. Хатто талабалар ўртасида ўтказиладиган халқаро фестивалларда муваффақиятли катнашди. Ўзининг мунозарали мақолалари билан республика матбуотларида тез-тез қуришиб турди.

1968 йили олий ўқув юртини муваффақиятли тамомлаган Мухторжон Юсупов, Бешарик туманидаги ҳозирги "Намуна" ширкат хўжалигига агроном бўлиб ишга келди. Гайратли, билимдон,

синчков, соҳасини пухта эгаллаган қахрамонимизни жуда кўп туманларга, нуфузли ташкилотларга ишга таклиф қилишса-да, ўзи тугилиб-ўсган тумани, кишлокдошлари ва устозларининг меҳри устунлик қилди ва она кишлогига қайтди. Хосилдорликнинг ривожини, мўл хосил манбаини, албатта, дехконга боғлиқ. Лекин ўша галлақор, пахтақорга амалий-назарий кўмаклашиш, ўғитлар билан таъминлаш, меъёрий озиклантиришда агрономнинг билимига суянамиз, албатта. Бу борада Мухторжон ака ўзини кўрсата олди. У фаолият юритадиган ширкат тез орада, нафакат туманда, балки вилоят миқёсида илгор хўжалиқлардан бирига айланган.

Ўқиган бошқа, уққан бошқа дейди донолар. Мухторжон Юсупов ҳам ўқиди, ҳам устозларининг панд-ўғитларини қалбига жойлади. У билимларини янада мустаҳкамлаш, соҳа олимларидан тажриба ўрганиш мақсадида 1981 йили аспирантурада ўқишни давом эттирди. Уч йил мобайнида ҳам ўқиб, ҳам ишлаб, энг номдор олимлар, академиклар назарига тушди. Устозларининг таклифи билан соҳасига оид илмий ишни бошлади. Республика-мизнинг хар бир вилоятидаги ерлар структураси, етиштириладиган хосилдорликнинг хима-хиллиги ва уларнинг навлари билан танишиб

чикди. Бу борада ўзининг монографияларини эълон қилди. Узок йиллик ўқиш, изланиш ўз мевасини берди.

Мухторжон Юсупов 1983 йили кишлок хўжалиқ фанлари номзоди илмий даражасини қўлга киритди. Дастлабки муваффақият қувончи билан қахрамонимиз вилоятига қайтиб, Фуркат туманида ишини давом эттирди. Кўп йиллар туман биологатория бўлимида меҳнат қилди. 2000 йилдан 2010 йилгача Бешарик тумани Агроиктисодиёт коллежида ёшларга сабоқ берди. Юзлаб шогирдларга устоз Мухторжон ака, бугун кексаллик гаштини суриб, ховлисидаги мевали дарахтлар, полиз экинларига меҳрини бериб, ўз тажрибаларини набиралари, фарзандларига ўргатиб келмоқда. Мухторжон аканинг бахти оиладан ҳам чопган-да. Меҳрибон, кўли ширин, пазанда турмуш ўртоғи Лолахон ая билан 6 нафар фарзандни вояга етказди. Онахоннинг ўзлари шифокор. Фуркат тумани, Навбахор шаҳарчасидаги марказий поликлиникада ички касалликлар шифокори бўлиб ишлаган. Айни кунда нафақа ёшида.

Намунали оиланинг барча фарзандларига хавас қиласиз. Ферузaxon - ўқитувчи, Зоиржон ота касбини эгаллаган. Дилафруз, Гулнора, Гулчехра, Юлдузxonлар ҳам жамиятимизнинг турли соҳаларида фидо-

корона меҳнат қилишади.
Ота-она дуоғўйимиз,
Хонадоннинг устуну улар.
Бири осмон, бири ойимиз,
Фарзандларин икболин тилар.
Бир чинорга мензалин келар,
Улар билан нурафшон хаёт.
Бизга бутун борлигин берар,
Жондан кечиб, фарзанд-чун хайхот.

Бугун Мухторжон ака, Лолахон ая фарзандларининг ардоғида. Шириндан-шакар набиралар, эваралар оғушида умргузаронлик қилишмоқда. Хонадоннинг суюкли қуёви Абдоржоннинг таъқидлашича, оила боғбони, эзгулик посбони, барча эвараларнинг суюкли мўсафидларидир. Улар билан хонадон чироғи хамиша нурафшон. Тилагимиз шуки, шу файзли остонанинг ёлқин чироклари сира ўчмасин.

Аббосбек МҲМИНОВ, ижодкор

УМР СЎКМОКЛАРИ ВА САБОКЛАРИ

Бугун табаррук тўксон ёшдан ўтиб, юз сари юзлашган нуроний инсон Остон Тошев хақида мактаб ўқувчилиги давримда эшитгандим. Шофиркон туманидаги энг билимли, зукко адабиёт ўқитувчиларидан бири бўлиб, кўплаб эл таниган шогирдларга сабоқ берган, бугун пиру бадавлат бўлиб, фарзанду набиранлар даврасида нур ёғилган юзи офтобдай порлаб турган устоз билан сўхбатлашиб, у кишининг хаёт йўлларига бир назар солдик.

Остон Тошев 1928 йилда дунёга келганлар, лекин туғилганлик туғрисидаги гувоҳномада 1932 йил кайд этилган экан. Бу энди ўша даврга хос ҳолат. Нима бўлмасин, ўтган асрнинг 30-йиллари ўзининг сурону бўҳронлари, 37-йилги катафонлари билан жуда беҳаловат, бешафкат бир замон бўлгани тарихдан маълум. Коллективлаштириш, колхозлаштириш бахонасида одамларнинг мол-мулки тортиб олинган, сал ўзига тўқлар кулок килинган, ҳамма ёппасига камбағаллаштирилган пайтлар. Уйда ёғ ишлаб чиқарадиган кичик бир обжувози бор кишилар "АҒ заводи" бор бойлар, деб узок ерларга бадарға килинган. Шундайлардан бири Карим Жабборовни Остон ака эсладилар. Ўқимишли, Бухоро мадрасасини битирган бу зот Остон акага болагиди кўп хаётини сабоқлар, панд-насихатлар килган эканлар. Остон бобо шу ёшда ҳам у кишидан ўрганган бир парча шеърни ёд айтиб бердилар:

*Ёшлик бир кизил гулдир,
Товланар қар ёна-қар ёна.
Қарилик бир бузук кўприк,
Ётар вайрона-вайрона.*

Хали энди катъий шаклланиб, кучайиб бораётган шўро хокимияти, кизил тузум инсонлар тинчлиги ва хаётига шундай тазйик ва таҳдид солар экан, албатта, у давр болалари ҳам бундан беҳад азоб ва азият чекидилар. Болалар бор эди, лекин болалик йўқ эди. Завку шодликка, ўйину кий-чувларга эш болалик йўқ эди. Ёш Остон уқаси Аслон билан онадан етим колди. Тайинли мактаблар бўлмагани боис мехмонхоналарда очилган ўқиш жойларида савод чиқарди. Ўн ёшга етар-етмас, киркинчи — кирфинли йиллар бошланди. Уруш! Бу сўз худди "шўриш" каби, бутун эл бошига кўп қулфату жафоларини ёғдирди. Отаси Латиф ака ҳам жангга жўнаб, шу бўйича кайтмади. Остон уқаси билан Фирт етим бўлиб, амакиси Халим бобо карамоғида колди. Ўн тўрт ёшидан колхозда ишлади, ОФир мехнат машаккатларини чекиди.

Химматчилик, кахатчилик, ОФир мехнат... Хорни нонга тўймас, одамлар ноиложликдан кунжара еб, шишиб ўлган йиллар. Улар бугун аянчли эртаққа ўхшайди. (Бугунги тўқинлик, хатто нонларнинг юз бир хилларини кўриб, дилингдан шукрона сўзлари отилиб чиқади).

Остон ака ўқиб, билим олишни истар, бироқ уруш йиллари бунинг ҳеч имкони бўлмади. У фронт ортидаги аҳоли каби машаккатли мехнат жабҳасида бўлди. Фақат 1950-1955 йиллар Шофиркон туманидаги Назаровлар институтида (Бухоро педагогика институти филиали) тахсил олди. Шуни айтиш керакки, Остон Тошев билим олишга ниҳоятда чанқок, иштиёки зўр ёшлардан эди. Хаёт кийинчиликларига карамай, бор кучини жамлаб, сабр ва катъият билан илм ўрганди. "Мавсумда пахта теришга чиқар эдик. Дардан колганимизга ачинсак ҳам, пахта далаларида бериладиган овқат, пахта пули бор учун ҳам хурсанд бўлардик. Лекин ўшанда ҳам вақт топиб ўқирдик" дейди кахрамонимиз. Ха, бир адиб "Тараққиёт тиконсиз бўлмайди" дегандек, машаккат чекмасанг, бир натижага эришиш кийин.

Остон Тошев институтни битириб 1955-1957 йиллар Сурхондарё вилоятининг Сарийосиё туманидаги бир мактабда ишлаб келди. Шундан токи 1992 йил — пенсияга чиққунга қадар тумандаги 12-умумтаълим мактабда ёшларга сабоқ берди. Орада 1-2 йил туман хокимиятида тарғиботчи (1960-1961 й.) бўлиб ишлаганини хисобга олмаганда, 35 йил бир мактабда фаолият юритди.

Остон домланинг катъиятлилиги, ўз касбига садоқати ва илму заковати хақида ҳамма жойда, ҳамма вақт очик, ижобий, илик фикрлар айтилган. У кишининг шогирди, бугунги кунда нафакат республика, балки хорижий давлатларда ҳам маълуму машхур, филология фанлари доктори, профессор Иброхим Хаккулов ўтган асрнинг 70-йилларидаёқ, яъни қарийб ярим асрча бурун "Шофиркон хақиқати" газетасида чиққан "Устоз муаллим" мақолаида шундай ёзган эди:

"Остон Тошев ўқувчиларга тил ва адабиёт фанидан пухта билим бериш учун бутун куч-қобилиятини сарф этиб келатган, муаллимларнинг бо-бокалони Кори Ниёзий айтгани мисол, ўз касбининг шайдойиси. Унинг йилдан-йил баланд рук билан ишлашининг боиси кам шу билан изокланади. Тажрибали педагог таълим бераётган

ўқувчилар ўзбек тили ва адабиёт фанларидан муқаммал билим олмоқдалар. "Ўқитувчи кўп нарса билиши керак, у доим китоб варақлаши, муқокама, мушоқада этиши лозим". Остон Тошевнинг кундалик шиори бу. Дарвоқе, домланинг шахсий кутубхонасидаги кўп жилдли китоблар, неча йиллардан бери ардоқланиб сақлаб келинаётган газета ва журналлар унинг билими бойиб боришига кўмақдош. У изланади, ўрганади, ўргатади. Изланганда кам ниёт, ихлос билан, пала-партишлиқдан йирок, чидам билан изланади. Кани энди камма кам Остон Тошевдек китоб, журнал, кутубхона ўқув ва никоят ўқитувчиликни моқиятини шунчалик чуқур англа-ласа дегим келади".

Бу фикрлар ёзилгандан кейин ҳам Остон домла 20 йилча ўқитувчилик килди. Бу йилларда янада кўпроқ билим ва тажриба, малака орттирдики, у тўла маънода етук адабиёт муаллими бўлиб танилди. Зеро, устознинг кимматли маслаҳати-ю, олтин сабоқларини олган бир қатор шогирдларни бугун туман, вилоят, республикада ҳам яхши танишади ва тан олишади: фан докторлари Иброхим Хаккул, Кахрамон Ражабов, Шоира Ахмедова, таникли олимлар Эркин Гадов, Тохир Хўжа, маърифатпарвар адиблар Омон Абдулла, Карим Бобомуродов... Бу рўйхатни узун давом эттириш мумкин.

Туман хокимлигининг масъул ходимларидан бири Карим Бобомуродов шундай дейди: "Устоз ўқувчиларни хар қандай вазиятда ҳам каттик урушиб-қойимас, энг аччик гапи "номаъкул килибсан" дейиш эди. Лекин шу сўзлари ҳам биз учун яхшигина дакки вазифасини бажарардики, устоздан шуни эшитмасликка харакат килардик".

Дархақиқат, чуқур хурмат ва ихлосни қозонган устознинг хатто бир имо-ишораси ҳам ёшларни тартибга чакириб, хушёрликка ундаши табиий. Нозиктаёб шоир, баҒрикенг инсон Омон Абдулла худди шу фикрни давом эттириб "Устоз борган тўй-хашамларга ўқувчилар боришга ботинолмас эди. Хатто кўчадан дарвозалари олдидан ўтишда хушёр тортиб, "хавфли *удуд" деб ўтишарди", дейди. Ха, Остон домла

кўркинчи эмас, балки уни салобати, салохияти, хурмати боис ўқувчилар жиндай хайкиб, лекин каттик хурмат килганлар. Бугун баъзи бир ўқитувчиларнинг ўз ўқувчилари олдидан хурмати пастиги ёхуд ёшларнинг тўйбазмларда ўз устозига гоҳо менсимай муносабатда бўлиши каби салбий ҳолатлар хақида эшитганда Остон домларнинг салобатли ва заковатли сиймоси кўз олдимишга келади. Бундай доно инсонлар, кадрли отахонларнинг хаёти бугунги кун учун ҳам ахамиятли, ёшлар учун ибрат ва хикматдир.

Остон бобо Робия буви билан етти нафар фарзандни ҳалол мехнат билан улғайтириб, тарбияладики, улар ҳам бугунги кунда турли соҳа ва жабҳаларда эл хизматида. Кўплаб невар-ю эваралар даврасида бугун Остон бобо кўр тўқиб, кексалик гаштини сурмоқда. Истиклолдан қуч ва илхом олиб, 90 дан ошган бўлса ҳам боғида, томоркасида мехнат килиб, ҳосил етиштирмоқда.

Хорманг, Остон бобо, юз билан юзлашинг, устоз, деймиш!

Остон бобо ва Робия буви-ларнинг нурли ва файзли хаётларига, сиймоларига бокиб шоирнинг самимий сатрлари тилга келади:

*Хар нарсага қодир табиат,
Асрамагил шундай қаришдан.
Иккисининг қифтидан кетмас
Неча йилки икки фаришта.*

Дилшод РАЖАБ, филология фанлари бўйича фалсафа доктори, Ўзбекистон ёзувчилар уюшмаси аъзоси, Халқаро "Олтин қалам" муқофоти сокиби

Ўзбекистон Республикаси Фавқулодда вазиятлар вазирлиги рақбарияти ва шахсий таркиби вазирлик Ишлар бошқармаси бошлиги полковник Арипов Комилжон Мерсаидовичга волидаи муқтарамалари
МУНИРА АЯНИНГ
вафоти муносабати билан чуқур қамдардлик билдиради.

<p>УАТ</p> <p>Муассис: Ўзбекистон Республикаси Фавқулодда вазиятлар вазирлиги</p>	<p>Бош муҳаррир Дилшод РАЖАБОВ</p> <p>Газета тахририят компьютерхонасида саҳифаланди.</p> <p>Газета хар ҳафтанинг пайшанба кунини чиқади. Топшириш вақти — 15:00. Топширилди — 15:00.</p>	<p>Навбатчи Б.ВАЛИЕВ</p> <p>Тахририятга юборилган материаллар қайтарилмайди ва изох берилмайди. Муаллифлар фикри тахририят нуктаи назаридан фарқланиши мумкин.</p> <p>Газетадан олинган материаллар манбаси курсатилиши шарт.</p>	<p>Газета Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлигида 2007 йил 3 январда 0096-рақам билан рўйхатга олинган. ISSN 2091-5292 Бичими: А3, ҳажми: 2,0 б.т</p> <p>Тахририят манзили: 100084, Тошкент шаҳри Қишлоқхалқ.т.ш. 4/ло Тел.: 255-58-49, (97) 430-28-48</p>	<p>Индекс: якка обуначилар ва ташкилотлар учун — 382 нешебийсе!</p> <p>Газета "BUSINESS PRINT PLUS" МЧЖ босмахонасида босилди. Манзил: Тошкент шаҳри, Сўғалли ота кўчаси, 5-уй. Буюртма № Бичими: А3, ҳажми: 2,0 б.т Адади — 3700 нусха</p>
---	---	---	--	---